

3. Жилина, Л. Н. Потребности, культура потребления и ценностные ориентации личности [Текст] / Л. Н. Жилина // Социологический аспект. Акад. обществ. наук при ЦК КПСС. – М. : АОН, 1988. – 220 с.

4. Ильин, В. И. Общество потребления: теоретическая модель и российская реальность [Электронный ресурс] – Режим доступа : <http://www.hse.ru/journals/wrldross/vol05_2/ilyn.pdf>

5. История теоретической социологии [Текст] : в 4-х т. Т. 4 / Ответ. ред. и составитель Ю. Н. Давыдов. – М. : «Канон+» ; «Реабилитация», 2002. – 736 с.

6. Левада, Ю. А. От мнений к пониманию. Социологические очерки. 1993 – 2000 гг. [Текст] / Ю. А. Левада. – М. : Московская школа политических исследований, 2000. – 576 с.

7. Тенденции социокультурного развития России. 1960 – 1990-е гг. [Текст] / Отв. ред. – И. А. Бутенко, К. Э. Разлогов. – М. : 1996. – 520 с.

8. Фурс, В. Н. Радикальная социальная теория Жана Бодрийяра [Электронный ресурс] / В. Н. Фурс // Социологический журнал. – 2002. – №1. – Режим доступа : <<http://www.socjournal.ru/review/482>>

Отримано 31.03.2010. ХДУХТ, Харків.

© О.М. Варипасв, 2010.

УДК 81'25

І.І. Ков'ях, ст. викл.

ДО ПИТАННЯ ПРО ДОЦІЛЬНІСТЬ ПОРІВНЯЛЬНОГО ВИВЧЕННЯ ПЕРЕКЛАДІВ

Розглянута доцільність порівняльного вивчення перекладів як методу перекладацького дослідження й описані його окремі особливості. Наголошено на те, що порівняльний аналіз дає можливість з'ясувати, як долаються типові труднощі, а також, які елементи оригіналу залишаються не відображеними у перекладі. У результаті виходить картина не ідеального, а реального процесу.

Рассмотрена целесообразность сопоставительного изучения переводов как метода переводческого исследования и описаны его отдельные особенности. Отмечено то, что сравнительный анализ дает возможность выявить, как преодолеваются типичные трудности, а также, какие элементы оригинала остаются не отображенными в переводе. В итоге выходит картина не идеального, а реального процесса.

The article examines the expediency of the comparative analysis of translations as a method of translation investigation. It describes some of its peculiarities and advantages. It highlights the fact that the comparative analysis helps determine how the typical problems are overcome, and what original elements are left out of the translation. The resulting picture is of the real, not virtual, process.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Сучасні проблеми вивчення перекладацької діяльності все більше привертають увагу мовознавців. Важливе місце в лінгвістичному перекладознавстві займає питання про об'єкти і методи лінгвоперекладацьких досліджень. Переклад є створенням мовленнєвих утворень, інваріантних у плані змісту заданим мовленнєвим відрізком іншої мови. Сам процес отримання таких утворень є малодоступним для спостереження, оскільки він протікає в свідомості перекладача без повного осмислення самим перекладачем механізму цього процесу. Тому наукові узагальнення в області перекладу ґрунтуються, головним чином, на вивченні не самого процесу перекладу, а його результатів, зафіксованих у письмовій, рідше в усній, формі. Процес перекладу, як і будь-який процес, є дія, що триває в часі, причому ця дія не однорідна на початку і в кінці. Якщо початок цієї дії – сприйняття, тобто читання або слухання на одній мові, то кінець цієї дії – відтворення, тобто говоріння або написання на іншій мові. Таким чином, ці два етапи (сприйняття на одній мові й відтворення на іншій) легко виділяються з процесу перекладу, оскільки вони якісно різні. Але ці етапи мають бути відокремлені один від одного проміжком часу, протягом якого результат дії першого етапу (сприйняття) перейде в об'єкт дії останнього етапу (відтворення). Те що ми можемо відтворити, тобто в даному випадку передати іншим людям – це лише те, що ми знаємо. Отже, змістом проміжного етапу має бути перехід до знання від того, що було досягнуте за результатом першого етапу, тобто розуміння. Інакше кажучи, під час другого етапу пасивне розуміння переходить в активне знання, яке ми можемо передати іншим людям на мові, якою володіємо. Це проблема аналізу і синтезу в процесі перекладу і механізмів мозкової діяльності людини, а у більш вузькому розумінні – проблема практичних способів роботи перекладача.

Детальне вивчення результатів перекладацького процесу часто називають порівняльним, оскільки воно проводиться методом порівняння текстів перекладу з вихідними текстами, тобто оригіналами.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Під час проведеного аналізу останніх досліджень і публікацій було відмічено, що, не дивлячись на досить великий об'єм праць стосовно загальної проблеми механізмів перекладу з однієї мови на іншу і з англійської та на англійську зокрема, а також різних її аспектів, проблема перевірки відповідності перекладів оригіналам на основі порівняння має незмінну актуальність як для вчених мовознавців, так і для практичних перекладачів [1; 2; 5]. Подібні досліді можуть надати багатий матеріал про мову перекладної літератури [3; 5].

Мета та завдання статті. Мета статті – дослідити доцільність порівняльного вивчення перекладів як методу перекладацького дослідження і описати його окремі особливості.

Виклад основного матеріалу дослідження. У центрі дослідження знаходиться не оцінка перекладу, а опис і класифікація перекладацьких фактів і створення системи термінів, в яких можна адекватно описувати співвідношення тексту оригіналу та перекладу.

Завдання перекладацьких досліджень полягає в описі системи вищого порядку, тобто системи співвідношень між системами двох мов, що беруть участь у процесі перекладу. Проте, при цьому системи таких мов зіставляються не в їх кінцевій абстрагованій формі, а в їх функціонуванні в мові. Іншими словами, метою перекладацького дослідження є вивчення співвідношення між двома процесами, кожен з яких є реальним функціонуванням особливої абстрактної системи. У цьому сенсі перекладацькі дослідження і характеризуються мовною спрямованістю.

Для успішного втілення методу порівняльного аналізу перекладів необхідно поставити питання про співвідношення суб'єктивного і об'єктивного в перекладі. Існує думка, що в окремому перекладі немає, або майже немає, нічого обов'язкового і об'єктивного. Ця точка зору нерідко обґрунтовується прикладами помилок, що легко виявляються, в опублікованих перекладах. Природно, кожен переклад суб'єктивний у тому сенсі, в якому суб'єктивний будь-який мовленнєвий утвір, що є результатом акту мови окремої особи. Міра інваріантності оригіналу та перекладу залежить від кваліфікації й індивідуальних здібностей перекладача. Проте, ця суб'єктивність перекладу досить обмежена і не може служити перешкодою для наукового аналізу, подібно до того, як суб'єктивність мовних утворів не робить неможливим отримання з них об'єктивних фактів про систему тієї або іншої мови. Можна навіть стверджувати, що зі всіх видів мовних утворів акти перекладу найбільш обумовлені, оскільки, окрім обмежень, що накладаються системою мови перекладу, вони ще додатково детерміновані свідомим прагненням перекладача як можна повніше відтворити зміст тексту оригіналу. Ця обумовленість різко обмежує свободу вибору перекладачем мовних форм і їх поєднань у створюваному їм мовленнєвому утворі. У більшості випадків вибір того або іншого способу перекладу є в значній мірі вимушеним, продиктованим необхідністю виразити заданий зміст, не порушуючи норм мови перекладу.

Порівняльне вивчення перекладів дає можливість отримати інформацію про корелятивність окремих елементів оригіналу та перекладу, тобто прийомів і способів перекладу. Ця корелятивність обумовлена як стосунками між системами мов, що беруть участь у перекладі, так і деякими позалінгвістичними чинниками. Подібну інформацію

про способи вирішення перекладацьких завдань можна отримувати не лише з уже опублікованих перекладів, але і шляхом пред'явлення перекладачам відрізків оригіналу, що містять відповідні перекладацькі труднощі. Представляється плідним використовувати в перекладацьких дослідженнях процедуру опиту інформантів, добре відому в мовознавстві. Зрозуміло, в даному випадку інформантами будуть особи, що володіють необхідною двомовністю і досвідом перекладацької діяльності.

Порівняльний аналіз перекладів має справу з мовними утворами. Звідси інколи робиться висновок, що проблеми перекладу відносяться виключно до області мови. У той же час існує і протилежна точка зору, згідно якою будь-які узагальнення відносно перекладу можуть стосуватися одиниць мови. Представляється, що питання про співвідношення мовлення і мови в теорії перекладу не може не зводитися до їх беззастережного зіставлення. Оскільки теорія перекладу передбачає деякі узагальнення, вона вивчає явища, що регулярно повторюються і, так чи інакше, співвідносяться з системами відповідних мов або є складовими частинами цих систем. Якби весь зміст процесу перекладу повністю зводився до індивідуальності мовного акту, то це зробило б неможливим які-небудь теоретичні положення, що претендують на пояснення низки однотипних явищ. У цьому випадку вся теорія перекладу звелася б до часто повторюваного, але мало продуктивного твердження, що усе залежить від конкретного контексту. Насправді ж будь-який мовленнєвий відрізок характеризується перш за все тим, що він складається з одиниць, що входять у систему мови і відносно стабільних як в плані вираження, так і в плані вмісту.

Висновки. Порівняльне вивчення великої кількості реально виконаних перекладів лежить в основі будь-якого теоретичного дослідження процесу перекладу. Накопичений в результаті такого аналізу багатий фактичний матеріал дає можливість розробляти теоретичні моделі, що розкривають суть цього виду мовленнєвої діяльності.

Порівняльний аналіз перекладів як метод перекладацького дослідження ґрунтується на припущенні, що сукупність перекладів, що виконуються в певний хронологічний період, є оптимальне вирішення всього комплексу перекладацьких проблем за даного рівня розвитку теорії та практики перекладу. У цьому випадку перекладацькі принципи і прийоми формулюються як узагальнення реально існуючих і доступних спостереженню фактів. Порівняльний аналіз дає можливість з'ясувати, як долаються типові труднощі, а також, які елементи оригіналу залишаються непереданими у перекладі. У результаті виходить картина не ідеального, а реального процесу.

Список літератури

1. Алексеев, С. А. Имплицитный образный смысл художественного текста в читательском восприятии: попытка ассоциативного эксперимента [Текст] / С. А. Алексеев // Вестник МГЛУ. – 2005. – № 506. – С. 24 – 33.
2. Алексеев, С. А. Когнитивные модели как средство сопоставления образности в оригинале и переводе [Текст] / С. А. Алексеев // Вестник МГЛУ. – 2004. – № 488. – С. 5 – 20.
3. Бузаджи, Д. М. Лингвистический стилистический механизм отстранения и проблема передачи отстранения в переводе [Текст] / Д. М. Бузаджи // Вестник МГЛУ. – 2008. – №536. – С. 29 – 38.
4. Медведева, Л. М. Английская грамматика в пословицах, поговорках, идиомах и изречениях [Текст] : учеб. пособие / Л. М. Медведева. – К. : КГУ, 1990. – 240 с.
5. Яковлева, М. А. К вопросу об использовании метода компенсации как основной переводческой стратегии для достижения адекватности в художественном переводе [Текст] / М. А. Яковлева // Вестник МГЛУ. – 2005. – № 506. – С. 114 – 123.
6. Kiraly, D. A. Social Constructivist Approach to Translator Education [Text] / D. A. Kiraly. – Manchester and Northampton : St. Jerome Publishing, 2000. – 255 p.

Отримано 31.03.2010. ХДУХТ, Харків.

© І.І. Ков'ях, 2010.

УДК 371.695=111:373.61

О.М. Муравйова, викл.

ВИКОРИСТАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДІЛОВИХ ІГОР АНГЛІЙСЬКОЮ МООВОЮ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОГО СПРЯМУВАННЯ СТУДЕНТІВ-МЕНЕДЖЕРІВ

Досліджено один з методів розвитку професійного спрямування – навчальних ділових ігор іноземною мовою, які забезпечують відтворення структури й функціональних ланок майбутньої професійної діяльності студентів-менеджерів.

Исследован один из методов развития профессионального направления – учебных деловых игр на иностранном языке, которые обеспечивают воссоздание структуры и функциональных звеньев будущей профессиональной деятельности студентов-менеджеров.

One of the methods of professional orientation development have been researched – educational business games in foreign language, which provide the recreation of structure and functional links of future professional activity of students-managers.